Kültürel Miras ve Belleğin İzinde

Dîvânu Lugâti't-Türk

Editörler:
Ayşe Zişan Furat
Mehmet Yalçın Yılmaz
Muhammed Emin Yıldızlı

DİVÂNU LUGÂTİ'T-TÜRK'ÜN YAZILIŞININ 950. YILI

edebiyat DOĞU KÜTÜPHANESİ

Kültürel Miras ve Belleğin İzinde

Dîvânu Lugâti't-Türk

Editörler

Ayşe Zişan FURAT

Mehmet Yalçın YILMAZ

Muhammed Emin YILDIZLI

DOĞU KÜTÜPHANESİ

Kültürel Miras ve Belleğin İzinde

Dîvânu Lugâti't-Türk

Editörler:
Ayşe Zişan FURAT
Mehmet Yalçın YILMAZ
Muhammed Emin YILDIZLI

Yayın Yönetmeni
Erol Cihangir

Kapak-Mizanpaj
Atilla Ceylan

Armağan Seri No: 10
Doğu Kütüphanesi: 393

1. Baskı, 2025 İstanbul

Ofset Baskı
İSTANBUL MATBAACILIK
Maltepe Mah. Davutpaşa Cad.
Güven İş Merkezi C Blok No: 83-222/223
Zeytinburnu / İstanbul
Matbaa Sertifika No: 75678

© Bu kitabın bütün yayın hakları Kültür Bakanlığı Telif Hakları Mukavelesi gereği Doğu Kütüphanesi yayınevine aittir.

Sertifika No: 52736

MİLLETLERARASI NEŞRİYAT NUMARASI
ISBN: 978-625-8534-08-5

DOĞU KÜTÜPHANESİ
Alemdar Mah. Çatalçeşme Sk. Meriçli Apt.
No: 44 Kat: 3 Cağaloğlu/İstanbul Tel: (0.532) 494 14 60
web: www.dogukutuphanesi.com
e-mail: bilgi@dogukutuphanesi.com

İçindekiler

Editörden / 9

BİRİNCİ BÖLÜM
Tarihsel ve Kültürel Temeller
Kaşgarlı Mahmud'un Dönemi: 11. Yüzyılın Türk Dünyası
Reşat Genç / 19
Dîvânu Lugâti't-Türk Hakkında
Ahmet Bican Ercilasun / 29
Divânû Lügâti't-Türk'ün Tarih ve Kültür Temelleri
Ali Akar / 39
Kâşgarlı Mahmûd'un Soyu Meselesi
Ömer Soner Hunkan / 53

İKİNCİ BÖLÜM
Keşif ve Bulunuş
Kaşgarlı'dan Emîrî'ye: Dîvânu Lugâti't-Türk'ün İzinde
Melek Gençboyacı / 69
Dîvânu Lugâti't-Türk ve Bulunuş Hikâyesine Dair
Feyzi Ersoy/ 79
Dîvânu Lugâti't-Türk Hakkında İlk Çalışmalar
Hüseyin Yıldız / 91
Kitâbu Dîvânı Lügâti't-Türk'ün Tercümeleri
Süer Eker / 103
Divanü Lûgat-it-Türk Tercemesi Üzerine Basında Tartışmalar
Ayşe Zişan Furat, Mehmet Yalçın Yılmaz / 125

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
Dil ve Kültürün Aynası: Yeni Bir İçerik Okuması
Dîvânu Lugâti't-Türk 'ün Yazılışı, Bulunuşu ve Akademik Okunuşu Üzerine Sosyolojik Bir Derkenar
Tolga Arslan / 139
Türk Kimliğinin İki Büyük İnşacısı: Kâşgarlı Mahmud ve Ali Şîr Nevâî
Mehmet Açа / 169

Dîvânu Lugâti't-Türk'te İslam Kültürünün İzleri
Ali Öztürk / 185
Sözlükbilimi Açısından Kaşgarlı Mahmud'un DLT'si
Mehmet Gürlek / 197
Dîvânu Lugâti't-Türk'te On İki Hayvanlı Takvim
Mehmet Ali Yolcu / 205
Dîvânu Lugâti't-Türk'te Gündelik Yaşam Ögeleri
Nalan Şenata / 215

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
Bugüne ve Geleceğe İlham Veren Miras
Dîvânu Lugâti't-Türk'ün Günümüz Türk Dünyasına Katkıları
Akartürk Karahan / 245
Dîvânu Lugâti't-Türk'ün Geleceğe Mesajı:
Türk Dünyasının Geleceği Üzerine Bir Değerlendirme
Muhammed Emin Yıldızlı / 275

Kaynakça / 283
Bölüm Yazarları / 295
Dizin / 305

Editörlerden

Türkistan coğrafyasındaki Türk dünyasının siyasi, sosyal, ekonomik, dinî vb. birçok nedenle göç yönünü batıya döndürdüğü yüzyıllarda Türkler yeni bir kültür havzasıyla da karşılaşmak durumunda kalmışlardır. Bu karşılaşmış oldukları kültür havzası onları yeni kabul ettikleri dinin etkisiyle kimliklerine sahip çıkmaya yönlendirmiştir. Bu dönem Yusuf Has Hâcib, Edip Ahmed Yükneki, Hoca Ahmet Yesevi, Kâşgarlı Mahmud gibi kim olduklarının, nasıl bir millete mensup olduklarının farkında olan mütefekkirlerin entelektüel bilgilerini kültürel birikimle harmanlayarak siyasi iradeye yön verdikleri bir dönemdir. 11. yüzyılı bu bakış açısıyla Türk dünyasının aydınlanma dönemlerinden biri olarak değerlendirmek gerekir. İşte bu dönemde Kâşgarlı Mahmud, tam adı *Kitâbu Dîvânu Lugâti't-Türk* olan ve yüzyıllara izini bırakacak önemli eseriyle Türkçenin gücünü ortaya koymuştur.

Eserin yazılmaya başlandığı ve bitirildiği tarihler arasında ortak bir görüş birliği bulunmasa da 1069 ile 1074 yılları arasında kaleme alındığı söylenebilir. Eser görünüşte Türkçe-Arapça bir sözlük olarak hazırlanmış olsa da içerisinde vermiş olduğu bilgiler eserin hüviyetini bir sözlükten öteye taşımaktadır. Eserin içerisinde Türk şiiri, atasözleri, halk hekimliği, yer adları, efsaneler, inanışlar vb. Türk kültürüne ait birçok unsurdan örnekler ve açıklamalar bulmak mümkündür. Bu durum da eseri Türk milletinin kültürel hafızasının somut taşıyıcısı haline getirmektedir. Türk kültür ve düşünce tarihinin temel taşlarından biri olan *Dîvânu Lugâti't-Türk*, Türk milletinin tarihî hafızasını, dil zenginliğini ve kültürel çeşitliliğini yansıtan Türk'e kimliğinin kaynaklarını gösteren, bir milletin ben kimim sorusunun cevaplarını bulabileceği benzersiz bir eserdir.

Dîvânu Lugâti't-Türk bulunduğu günden bugüne üzerinde yüzlerce akademik çalışma yapılmış Türk dilinin ve kültürünün ana kaynaklarındandır. Bu kaynak, akademik olarak yüzyıla yakın bir süredir işlenmiştir ve işlenmeye de devam edecektir. Ancak elinizdeki bu çalışma, literatürdeki mevcut birikimi yeniden üretmekten ziyade, eser üzerine yeniden düşünmeye ve yorumlamaya çalışarak kendine özgü bir perspektif geliştirmektedir. Hem klasik Türkoloji çerçevesini hem de çağdaş kültürel okuma biçimlerini bir araya getiren bu çalışma, *Dîvânu Lu-*

gâti't-Türk'ü toplumsal belleğin taşıyıcısı olması yönüyle yeniden okura tanıtmaktadır.

Kâşgarlı Mahmud tarafından kaleme alınan bu büyük yapıtın yazılışının 950. yılı, onu yeniden düşünmek, yeniden okumak ve yeniden tanıtmak için önemli bir vesile olmuştur. İşte bu anlamlı yıldönümünde, İstanbul Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü öğretim üyeleri editörlüğünde ve Türkolojinin birbirinden kıymetli hocalarının yazılarıyla ve Türk Dünyası Vakfı'nın iş birliğiyle hazırlanan bu kitap, *Dîvânu Lugâti't-Türk*'ün çok yönlü mirasını günümüz okuyucusuna ulaştırmak amacıyla kaleme alınmıştır.

Bu kitap, yalnızca uzmanlara değil; Türk kültürüne, diline, tarihine ilgi duyan her düzeyden okuyucuya seslenmektedir. Disiplinlerarası bir yaklaşımla hazırlanan bölümler, eserin tarihsel bağlamını, yazılış sürecini, dilsel ve kültürel içeriğini, modern Türk dünyasındaki etkilerini bütüncül bir bakışla ele almaktadır. Böylelikle *Dîvânu Lugâti't-Türk*, bir akademik metin olmanın ötesinde, ortak kültürel mirasımızı bugünün dünyasına taşıyan dinamik bir hafıza aracı olarak yeniden değerlendirilmektedir.

Dîvânu Lugâti't-Türk, yalnızca bir dil sözlüğü değil; 11. yüzyıl Türk dünyasına ait toplumsal yapıları, kültürel kodları, coğrafi verileri ve dinî inanışları içeren ansiklopedik bir metindir. Bu çok katmanlı yapı, eserin akademik düzlemde değerlendirilmesini de zorunlu olarak disiplinlerarası bir yaklaşıma yönlendirmektedir. Elinizdeki kitap, işte bu çoğulcu perspektifi temel alarak şekillendirilmiş; tarih, filoloji, sözlükbilim, sosyoloji, edebiyat, antropoloji ve kültürel miras çalışmaları gibi farklı alanların katkılarıyla örülmüştür. Kitapta yer alan çalışmalar, yalnızca tekil metin okumaları değil; aynı zamanda *Dîvânu Lugâti't-Türk*'ün bağlamına, yeniden üretim biçimlerine ve bugünkü anlam alanlarına dair eleştirel analizler sunmaktadır. Kâşgarlı Mahmud'un metin boyunca sergilediği dilsel yönelimler, eser içerisinde aktarılan kültürel motiflerin etnografik ve sosyolojik karşılıklarıyla birlikte değerlendirilmiş; aynı zamanda eserin modern Türk düşüncesi ve kimlik inşasıyla kurduğu bağlar da sorgulanmıştır. Bu yaklaşım, yalnızca akademik derinliği artırmakla kalmamış; aynı zamanda eseri farklı arayüzlerde yeniden yorumlama zemini oluşturmuştur. Böylece, *Dîvânu Lugâti't-Türk*, yalnızca bir kaynak değil; aynı zamanda Türk kültürünün sürekliliğini, dönüşümünü ve bugünkü yansımalarını takip edebileceğimiz bir kültürel bellek nesnesi olarak konumlandırılmıştır.

Kitap, *Dîvânu Lugâti't-Türk*'ün bağlamı, keşfedilişi, yeniden okunma biçimleri ve geleceğe mesajını ele alan dört temel bölümde yapılandırılmıştır.

Birinci bölüm olan **"Tarihsel ve Kültürel Temeller"** başlığı altında, Kâşgarlı Mahmud'un yaşadığı çağın sosyo-politik yapısı ve eserin tarihî bağlamı çok yönlü biçimde incelenmektedir. Reşat Genç, 11. yüzyılda Türk dünyasında Kara Hanlılar, Gazneliler, Uygurlar, Bulgarlar ve Selçuklular gibi siyasi güçlerin etkin olduğu çok kutuplu yapıyı analiz etmektedir. Kâşgarlı Mahmud'un eserinde bu siyasi yapılardan dolaylı izler bulunsa da esasen kültürel ve etnik unsurlara odaklandığı vurgulanır. Yazar, *Dîvânu Lugâti't-Türk*'ün yazıldığı dönemin jeopolitik bağlamını ve Selçuklu hükümdarlarının eserdeki yokluğunu tarihsel nedenleriyle birlikte yorumlamaktadır. Ahmet Bican Ercilasun, eseri yalnızca dilsel değil, kültürel, coğrafi, folklorik ve tıbbi unsurlar bakımından da bir ansiklopedi olarak değerlendirmektedir. Kâşgarlı Mahmud'un bilgi birikimini büyük bir dikkatle metne yansıttığını vurgulayan yazar, *Dîvânu Lugâti't-Türk*'ün Türk kültürünü anlamak için eşsiz bir kaynak sunduğunu belirtmektedir. Ali Akar, Kâşgarlı Mahmud'un Anadolu öncesi Türk dünyasını dolaşarak derlediği malzemeler üzerinden *Dîvânu Lugâti't-Türk*'ü hem bir sözlük hem de etnolojik kaynak olarak ele almaktadır. Eserdeki övücü dilin, dönemin siyasi gücü olan Türklerin kültürel zenginliğini Araplara tanıtma amacıyla bilinçli olarak oluşturulduğu belirtilir. Bu yaklaşım, *Dîvânu Lugâti't-Türk*'ü sadece dilsel değil, aynı zamanda kültürel bir savunma metni olarak öne çıkarmaktadır. Ömer Soner Hunkan, Kâşgarlı Mahmud'un eserinde adı geçen Nizâmü'd-dîn İsrâfîl Togan Tegin ve Bekeç Arslan Tegin gibi şahsiyetlerin kimliklerini tarihsel ve nümismatik kaynaklar aracılığıyla analiz etmektedir. Bu inceleme, Kaşgarlı'nın soyunun Buğra Han Hârûn'a kadar dayandığı yönündeki görüşü desteklemekte ve alternatif soy iddialarını eleştirel biçimde değerlendirmektedir. Yazar, eserdeki şahıs adlarının hanedanlık bağlamında ne anlam ifade ettiğini sorgulayan yeni bir soy okuması sunmaktadır.

İkinci bölüm olan **"Keşif ve Bulunuş"** başlığında, eserin yazılışından yüzyıllar sonra ortaya çıkışı ve bilim dünyasında kazandığı görünürlük ele alınmaktadır. Melek Gençboyacı, *Dîvânu Lugâti't-Türk*'ün 1915'te Ali Emîrî Efendi tarafından keşfini, bu keşfin bir kültürel miras bilinciyle nasıl gerçekleştiğini eserin bulunuş sürecindeki detayları tartışarak/

eleştirerek anlatmaktadır. Gençboyacı tarafından dile getirilen belki de en önemli husus; eserin yeniden bulunmasının yalnızca bir kitap keşfi olarak değil, bu keşfin aynı zamanda kültürel hafızanın canlandırılmasında büyük bir öneme sahip olduğu, değerlendirmesidir. Emîrî'nin kişisel tutkusu ve ilmî sorumluluğu, bu sürecin sembolik önemini artıran temel unsurlar arasında gösterilmektedir. Feyzi Ersoy, eserin bulunma ve yayımlanma sürecine dair tarihsel detayları aktarırken, Ziya Gökalp, Kilisli Rifat ve Talat Paşa gibi figürlerin katkılarını belgelemektedir. Yazar, bu sürecin bir entelektüel seferberlik olarak ele alınabileceğini vurgular. Eserin yeniden dolaşıma girmesi, modern Türkçülüğün ve millî kimlik inşasının da öncül metinlerinden birinin gün yüzüne çıkarılması anlamına gelmektedir. Hüseyin Yıldız, *Dîvânu Lugâti't-Türk*'ün keşfinden sonraki ilk çeyrek yüzyılda yerli ve yabancı araştırmacılar tarafından yapılan akademik ve popüler çalışmaları derlemektedir. Kilisli Rifat, M. F. Köprülü, Ziya Gökalp gibi yerli isimlerin yanı sıra Carl Brockelmann, Sergey Malov gibi şarkiyatçıların katkılarına da yer verilir. Makale, dönemin basınında *Dîvânu Lugâti't-Türk*'e gösterilen ilginin kültürel bilinçlenme açısından taşıdığı anlamı da göz önüne sermektedir. Süer Eker, eserin Türkçeye ve diğer dillere yapılan çevirilerini, bu çevirilerin dayandığı Arapça metinle ilişkisini detaylandırmaktadır. Yüksek düzeyde Arapça bilgisi gerektiren çevirilerde karşılaşılan yapısal sorunlar ve farklı yazı sistemlerinden kaynaklanan notasyon dağınıklığı makalenin temel temalarındandır. Bölümün son metninde Ayşe Zişan Furat ve Mehmet Yalçın Yılmaz, Besim Atalay'ın 1940 tarihli çevirisine yönelik olarak dönemin gazetelerinde yer alan eleştirileri incelemektedir. Dilde sadeleşme, kelime türetme ve ideolojik yönelimler bağlamında şekillenen bu eleştiriler, çeviri etrafında gelişen kültürel çatışmaları yansıtan birer ayna işlevi görmüştür. Metinde Delilbaşı, Tüzüner ve Erdoğan gibi isimlerin değerlendirmeleri Atalay'ın yanıtlarıyla karşılaştırılmış; *Dîvânu Lugâti't-Türk*'ün dönemin dil tartışmalarının bir nesnesi olarak nasıl sunulduğu ele alınmıştır.

Üçüncü bölüm olan **"Dil ve Kültürün Aynası: Yeni Bir İçerik Okuması"** başlığında, eserin içerik dünyası, halk bilgisi, dinî kavramlar, zaman anlayışı ve kimlik inşası gibi temalar ele alınmaktadır. Tolga Arslan, eserin yazımından keşfine kadar geçen süreci ve akademik okuma biçimlerini sosyolojik bir arka planla analiz etmektedir. Yazıda, *Dîvânu Lugâti't-Türk*'ün yazıldığı dönemdeki güç ilişkileri, patronaj sistemleri

ve metnin sosyal konumlanışı tartışılmaktadır. Yazar ayrıca, Kâşgarlı Mahmud'un ilmi kimliğinin dönemin iktidar merkezleriyle kurduğu ilişkiler üzerinden yeniden düşünülmesini önermektedir. Mehmet Aça, Kâşgarlı Mahmud ve Ali Şîr Nevâî'yi Türk kimliğinin dil üzerinden inşasında simgesel figürler olarak ele almaktadır. Her iki düşünürün de yaşadıkları çağın devlet ideolojisine katkı sağlayan dilci-yazarlar olduğu belirtilmektedir. Yazar, yazı dili ve kimlik ilişkisini tarihsel süreklilik içinde irdelemektedir. Ali Öztürk, *Dîvânu Lugâti't-Türk*'de yer alan dinî kavramları, İslam kültürünün esere yansımasını ve Kâşgarlı Mahmud'un dinî duyarlılıklarını incelemektedir. Müellifin Kur'an ve hadis atıfları, dilsel örneklere yerleştirilmiş inanç biçimleri ve dua ifadeleri üzerinden ele alınmaktadır. Yazı, İslamiyet'in Türk kültürüne etkisinin ilk metinler üzerinden okunmasına katkı sağlamaktadır. Mehmet Gürlek, eseri sözlükbilimi bağlamında değerlendirmekte ve *Dîvânu Lugâti't-Türk*'ün Türk sözlükçülük geleneği içindeki konumunu analiz etmektedir. Yazar, eseri yalnızca Türkçenin değil, dünya sözlükçülüğünün de abidevi örneklerinden biri olarak konumlandırmaktadır. Makale, sözlük yapısı, gramer açıklamaları ve madde dizim teknikleri üzerinden eserin biçimsel özelliklerine odaklanmaktadır. Mehmet Ali Yolcu, *Dîvânu Lugâti't-Türk*'de yer alan On İki Hayvanlı Takvim sistemini mitolojik anlatı, zaman tasavvuru ve pratik takvim uygulamaları çerçevesinde yorumlamaktadır. Takvimin hayvan adlarıyla yılları anlamlandırma sistemi, toplumun doğayla kurduğu ilişkiye dair derin bilgiler sunmakta ve bu takvimin Çin etkisiyle sınırlı olmayan, özgün Türk yorumu olduğunu vurgulamaktadır. Nalan Şenata'nın "Dîvânu Lugâti't-Türk'te Gündelik Yaşam Ögeleri" başlıklı çalışması, Kâşgarlı Mahmud'un eserinde yer alan sözcükler aracılığıyla 11. yüzyıl Türk toplumunun günlük yaşamına dair kapsamlı bir panorama sunmaktadır.

Dördüncü ve son bölüm olan **"Bugüne ve Geleceğe İlham Veren Miras"** başlığında, *Dîvânu Lugâti't-Türk*'ün çağdaş Türk dünyasındaki karşılıkları, güncel işlevleri ve yeniden yorumlama imkânları ele alınmaktadır. Akartürk Karahan, *Dîvânu Lugâti't-Türk*'ün Türk lehçeleri arasındaki benzerlik ve farklılıkları anlamada sunduğu olanakları, çağdaş Türk toplulukları için nasıl bir kaynak teşkil ettiğini tartışmaktadır. Eserin sunduğu tarihsel ve kültürel veriler, bugünkü sınıflandırmaların temel taşlarını oluşturur. Makale, *Dîvânu Lugâti't-Türk*'ün yalnızca geçmişi anlamak için değil, Türk dünyasında ortak bir gelecek inşa etmek

için de önemli olduğunu savunmaktadır. Bölümün sonunda, Muhammed Emin Yıldızlı'nın derlediği röportajlarla, Prof. Dr. Emine Naskali-Gürsoy, Prof. Dr. Leyla Karahan ve Prof. Dr. Fikret Turan'ın *Dîvânu Lugâti't-Türk*'ün günümüz için anlamına ve gelecek kuşaklara bırakacağı mirasa dair değerlendirmelerine yer verilmiştir. Bu görüşmeler, *Dîvânu Lugâti't-Türk*'ün yalnızca geçmişin değil, bugünün ve geleceğin anlaşılmasında da belirleyici bir rol oynadığını göstermektedir.

Dîvânu Lugâti't-Türk, yaklaşık bin yıl önce kaleme alınmış olmasına rağmen Türk dilinin köklerine, kültürünün zenginliğine ve millet hafızasının sürekliliğine dair sunduğu bilgilerle bugün hâlâ yaşamaktadır. Elinizdeki kitap, Kâşgarlı Mahmud'un kaleminden çıkan bu büyük eseri hem tarihî bağlamı hem de bugünkü anlam alanlarıyla yeniden değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Bu çabanın ardında yatan temel motivasyon ise *Dîvânu Lugâti't-Türk*'ü sadece uzmanlara değil, geniş bir hedef kitleye ulaştırmak ve onu ortak kültürel hafızamızın merkezinde yeniden görünür kılmaktır.

Elinizdeki çalışma, literatürdeki benzerlerinden farklı olarak, *Dîvânu Lugâti't-Türk*'e disiplinlerarası bir bakış açısıyla yaklaşmakta ve eserin bugüne, hatta geleceğe verebileceği mesajları sorgulamaktadır. Kitapta yer alan bölümler, farklı akademik geleneklerden gelen yazarların, *Dîvânu Lugâti't-Türk*'e dair özgün yorumlarını ve yaklaşım biçimlerini bir araya getirmektedir. Bu durum, metinler arasında zaman zaman yöntemsel ya da kavramsal farklılıklar doğurmuş olsa da, editöryal tercih olarak bu çeşitlilik korunmuş; akademik çoğulluk ve düşünsel zenginlik açısından kıymetli bir imkân olarak değerlendirilmiştir. Kitabın her bir bölümü, yalnızca bir akademik katkı değil, aynı zamanda Kâşgarlı Mahmud'un düşünsel mirasına saygı duruşu niteliği taşımaktadır. Bu yönüyle çalışma, kültürel mirasımızın temel eserlerinden biri olan *Dîvânu Lugâti't-Türk*'ün çağdaş dünyaya tanıtılması ve gelecek kuşaklara aktarılması adına atılmış anlamlı bir adımdır.

Bu vesileyle, kitabımıza katkı sunan değerli yazarlarımıza içten teşekkürlerimizi sunarız. Farklı akademik disiplinlerden gelen bu kıymetli katkılar, kitabın çok katmanlı yapısını mümkün kılmış ve ortaya çıkan metni zenginleştirmiştir. Özellikle, bu çalışmanın ortaya çıkmasını sağlayan Türk Dünyası Vakfı'na ve Türk Dünyası Vakfı Mütevelli Heyeti Başkanı Prof. Dr. Nabi Avcı'ya desteklerinden ötürü şükranlarımızı sunarız.

Böyle bir çalışmada *Kitâbu Dîvânu Lugâti't Türk'ün* tarihin karanlık sayfalarında kalmasına müsaade etmeyen Vânîzâde ailesine, Ali Emîrî Efendi'ye, Burhaneddin Efendi'ye, Faik Reşad Bey'e, İbrahim Paşa'ya, Kilisli Rıfat Bilge'ye, Talat Paşa'ya, Ziya Gökalp'a, isimlerini burada anmamıza imkân bulamayacağımız eser üzerine çalışmış Türkolojinin tüm değerli akademisyenlerine ve bütün *Dîvânu Lugâti't-Türk* emektarlarına da teşekkürü bir borç biliriz.

Kâşgarlı Mahmud'un bin yıl önceki sesi, bugün hâlâ yankılanıyorsa; bu, onun eserinde yaşattığı dilin ve kültürün, bugün hâlâ bizleri konuşturuyor olmasıyladır. Bu kitap, o sesi daha gür ve daha anlaşılır kılmak için kaleme alınmıştır.

Editörler